Academician
Dan Berindei

Domnitorii noștri și Credința

Suntem la o margine a Europei către alte continente și timp de veacuri am fost și la marginile creștinismului, Dunărea fiind timp de o jumătate de mileniu hotar, căci dincolo de ea stăpânea Islamul prin puterea Imperiului Otoman, iar credința creștină se bucura cel mult de toleranță. Principatele Române au rezistat o perioadă îndelungată pe câmpul de bătălie extraordinarei presiuni militare a sultanilor, până când izolarea și mai ales inegalitatea de forță le-au constrâns să găsească o altă cale de viețuire și supraviețuire. S-a ajuns la un compromis, ceea ce demonstra însă că reprezentau încă o primejdie pentru invadatori și că în ceea ce le privea se acceptase să li se aplice un regim diferențiat față de cel impus celorlalte state ale zonei.

Statele românești au fost menținute, ca și organizarea existentă. Dunărea a rămas mai departe hotar-limită de expansiune a Islamului, în Nordul ei au fost acceptate lăcașurile de credință ale Ortodoxiei și ridicarea moscheielor n-a putut avea loc. Muntenii și moldovenii și-au arătat mai departe dragostea lor față de Credință, ocrotindu-și lăcașurile și ridicând altele noi. Mai mult decât atât, domnitori și boieri au fost sprijinitori și ctitori ai patriarhiilor ortodoxe supuse direct dominației otomane, ajutându-le și ridicând lăcașuri pe teritoriul lor.

Dominația otomană, chiar exercitată parțial în privința statelor românești, a fost departe de a fi o stăpânire ușoară, compromisul deseori nu era respectat, dar până la urmă se găsea calea nimerită pentru apărarea sa și pentru a se obține respectul unei înțelegeri. Oricum, domnii au fost menținuți, ca și clasa conducătoare, fără a li se impune islamizarea și moschei n-au fost ridicate în Principate. Credința creștină a putut fi păstrată, iar țările române au putut dezvolta o adevărată politică de apărare și difuzare a Ortodoxiei pe plan religios, dar și cultural, ele reprezentând un reazăm și pentru credincioșii supuși nemijlocit puterii sultanilor.

Lăcașurile ridicate pe teritoriul Țării Românești și al Moldovei sunt dovada vie a puterii Credinței românilor, dar și a măsurii în care clasa conducătoare dar mai ales domnii au înțeles să-și exprime convingerile

și să exprime dorința lor de a arăta celor din vremea lor, dar și urmașilor, tăria pe care au avut-o în a-și apăra spiritualitatea. Generozitatea manifestată de domni față de ortodocșii supuși nemijlocit otomanilor, față de lăcașurile lor și față de patriarhiile lor s-a înscris, de asemenea, în această nețărmuită Credință. Nu mică a fost și însemnătatea cărții bisericești tipărită în tot cuprinsul teritoriilor locuite de români, asigurând unitatea limbii, dar semnificativ a fost și sprijinul care a fost dat, mai ales de Sfântul Constantin Brâncoveanu, pentru tiparul în limbile vorbite de creștinătatea ortodoxă, fiind ajutați creștinii lipsiți de mijloace proprii să fie înzestrați cu cărțile menite a le întreține Credința.

Monumentele ridicate de domni constituie și astăzi dovada vie a devotamentului și fidelității lor față de Biserica strămoșească. Ele înseamnă însă și dovezi concrete ale locului pe care Credința îl ocupa în existența acestor domni ctitori, dar și mărturii nepieritoare ale gradului de civilizație pe care ei l-au avut. Sutele de ani au trecut peste unele dintre ele și ele au rezistat, înălțându-se și astăzi falnic și amintindu-ne vremuri de încercare.

Ce impozantă este Biserica domnească din Curtea de Argeș, cât echilibru are și ce frumusețe și nu este o întâmplare că tot acolo, aproape două veacuri mai târziu, Binecredinciosul domn Neagoe Basarab a ctitorit Biserica episcopală, astăzi lăcașul de veci al regilor noștri. Salba de lăcașuri din nordul Moldovei, multe dintre ele ridicate de Sfântul Ștefan cel Mare, încântă privirile, dar mai ales pun în evidență tăria Credinței celor care le-au înălțat.

Biserici și mănăstiri, multe vechi de veacuri sau înălțate pe locuri de milenară ctitorie, dezvăluie prin prezența lor, dar mai ales – unele - prin frumusețea și eleganța construcțiilor, că la temeiul ridicării lor a stat dăruire și aprigă muncă, deseori trudnică, dar înainte de toate o Credință nețărmuită.